

je tu za nekaj časa oprostila tako nadležnih spon dvorske etikete. Tu so se obhajali posebni prazniki, n. pr. ovčarski, praznik žetve itd. itd., pri katerih so najvišji dvorski dostojanstveniki, tudi kralj in kraljica, posnemali preprosto kmetiško življenje, kakor smo videli Marijo Antonijeto v službi ovčarice. Po božjem sklepu je prišla Marjetica Bertrand ravno ob taki priliki pred kraljevi grad, kjer se je seznanila s kraljico, ki jo je rešila pogube, preteče njeni duši in telesu.

Došla poročila o siromašni deklici so morala biti ugodna; kajti Marjetica ali „mala kraljica“, kakor so jo često imenovali, je ostala v gradu ter je tam preživela mnogo srečnih dni. Marjetica pa ni bila samo lepega obraza, ampak je bila tudi jako pobožna, nedolžna, odičena s plemenitimi darovi duha in srca. Vkljub dolgemu beganju po mestih in vaseh se je ni prijelo nič one sirovosti in predrznosti, ki je sicer lastna mladim beračem in je največkrat znak bodoče propalosti. Kakor je vedela in znala, in kolikokrat se ji je nudila prilika, je Marjetica izkazovala preblagi kraljici globoko hvaležnost in spoštovanje. In kako bi tudi ne! Še pred kratkim izpostavljena vsej bedi, v trdih rokah sirovih ljudi, je zapuščena tavalala od enega kraja do drugega, in sedaj je v toliki sreči! Velika dobrota bi bilo za njo že to, da se je je usmilila kakšna kmetiška ali pa meščanska žena. Toda sprejela jo je v svoje varstvo najvišja gospa cele države, kraljica sama: Marija Antonijeta, tedaj še na vrhuncu svoje sreče, mogočnosti in lepote. Kako dobrotno se je ponižala do uboge, tako zapuščene sirote! Kako tolažljivo so zvenele v srce tujemu otroku besede: „Zopet imaš dom!“ Sijaj, ki je obdajal prestol Marije Antonijete, njena veličastna postava, njena krasota in dobrotljivost, vse to je tako očaralo nežno čuteče srce dobre Marijetice, da skoro ni mogla verjeti, da je istina, kar se godi z njo.

(Dalje prih.)

Lojzetove perutnice.

edaleč od mosta, na samotni trati stoji hišica mizarja Peregrina. Majhna je in na videz revna, a znotraj je prijazna, in srečno zadovoljnost kaže vsaka njena stena. Stari Peregrin je prijazen, prijeten mož, nekoliko že postaren, a še vedno pri dobri volji. Njegova deca je bistrourmna kakor on sam; zlasti njegov ljubljeneč, mali Lojze, nima žaganja v glavi.

Deček je star deset let — in že pomaga očetu pri delu. Priden je in gre očetu na roke. Gleda s pazljivimi očmi, kako obdeluje oče trdi bukov les, zanima ga vse, kar se mu dozdeva novo, in ker je prebrisan, si zapomni vsako najmanjšo stvarico. Nekoč je gledal očetovo „čedro“, ki je imela podobo nekake zveri. Gledal jo je, in v hipu se ga je polotila misel, da bi tudi on izdelal tako pipo.

Brž je poiskal debel les, vzel oblič in nož in začel delati. Zaglobil se je tako v svoje delo, da ni videl, kako beži mimo njega čas, in vzdramil se je šele tačas, ko je bil gotov. Vzel je svoje delo v roko in ga ogledoval od vseh strani in je bil zadovoljen z njim. Bila je to „čedra“, popolnoma sedeč pes z lepimi nožicami. Lojze jo je gledal z veseljem; krog usten mu je igral smehlaj vesele zadovoljnosti in nedolžnega ponosa.

„Peregrinov Lojze zna delati čedre s psom!“ je zašumelo takrat po vsej vasi . . . In vaški otročaji so prihajali trumoma na Lojzetov dom, gledat njegovo umetniško delo. Stali so pred čedro, občudovali so jo in gledali s spoštovanjem in zavidanjem na tovariša-umetnika. — Lojze se je smehljal zadovoljno v kotu in zrl na tovariše . . . Njegova slava se je raznesla po vsej vasi. Prišli so odrasli vaščani k njemu in mu naročali: „Naredi še meni čedro s psom!“ . . . Lojze je imel naenkrat vse polno dela. Ves dan je delal, od jutra do večera, in si ni privoščil počitka. Imel je tudi časa, bile so ravno počitnice. — Tako je Lojze založil pol vasi s svojimi umetniškimi izdelki in si zaslužil s tem marsikak lep novec.

Bil je krasen večer, ko se je hotel Lojze malo oddahniti od dela. Šel je od doma doli po trati tja k grmom, ki se širijo koncem Peregrinove trate. Vsedel se je na mehka tla in se zagledal nekam v daljavo. Nebo je bilo čisto modro, solnce se je bližalo belim goram, da odide za njimi v svoj zlati dvorec k nočnemu počitku, in bele ovce so prihajale s strmih reber v dolino. Lojze se je vlegel v travo in je gledal v nebo. Srce mu je bilo veselo in zadovoljno, in to veselje je odsevalo z njegovih lic . . . Naenkrat pa zagleda nad sabo visoko tam v modrih višinah velikega jastreba, ki se je spuščil počasi v dolino . . . Lojze ga gleda ves zavzet in pričakuje, kdaj pade zdajpazdaj kraj njega na tla.

„Meri, meri višine“, se zamisli, „vidi ves svet in pride tudi k zvezdam; da, pride tudi k zvezdam . . . Bogve, ali bo padel poleg mene na tla?“

Jastreb se je spuščal niže, vedno niže, in bil le še kakih dvajset metrov nad dečkom. Lojze je pridrževal sapo in čakal, kaj bo iz tega. A naenkrat se obrne jastreb in v naglem letu odplava proti gozdu . . . Lojze gleda za njim, dokler ne izgine med zelenimi gozdnimi vrhovi. Ko ga ni več videl, jame premišljevati, zakaj letajo ptice po zraku, a zakaj ljudje ne morejo. Zd elo se mu je čudno, zakaj ljudje ne napravijo perutnic, ko bi vendar tak o lahko letali po zraku!

„Hm, naredil si jih bom sam“, reče samsebi. „Plaval bom visoko pod neb om, gledal bom oblake in hitel v daljne, daljne kraje — v deveto deželo . . .“

Njegov sklep je bil trden. Začel je misliti, kako bi naredil perutnice. Km alu je načrtal v mislih vso podobo z vsako malenkostjo . . . Dobil bo kje dobrega, močnega papirja, razrezal ga bo v prave perutnice, vmes pa bo dejal leskovih palčic in vse to bo pritrdil na roke.

Lojze je vstal in šel proti domu; kajti v tem se je bil naredil mrak. Še pozno v večer je premišljeval o svojih perutnicah in vso noč je sanjal,

kako plava nad zemljo v modrih višinah, po daljnih krajih, po deveti deželi. Videl je toliko krasote okrog sebe, da je vriskal glasno.

Drugo jutro je takoj poiskal debelega papirja in ga tudi v resnici našel v veliki skrinji pod streho. Vzel je velik nož in se napotil k grmovju. Hotel je delati na skrivnem, da bi ga nihče ne motil z nadležnimi vprašanji. Položil je papir na kolena in začel rezati; pa je preudarjal in ugibal kot izkušen mojster. Počasi mu je šlo delo od rok, in minilo je že več ur, ko je izrezal perutnice. Skril jih je v grmovju in odšel v gozd rezat primernih palčic. Iskal jih je dolgo; toda naposled jih je vendarle našel. Odpravil se je nazaj na trato; ko je pa prišel tja, je obstal začuden in je poslušal.

Iz zvonika so doneli do njega glasovi zvonov, ki so oznanjali poldne. Odkril se je in molil; nato pa je stekel hitro domov, da ne zamudi kosila. Hitro poje, pa hajd zopet na trato. Iz grmovja vzame izrezane perutnice in leskove palčice, gleda jih z motrečim pogledom in meri vse navskriž. Obreže jih in jame pribijati z majhnimi, drobnimi žrebljički na papir. Ko izvrši vse to, razmotriva vse od začetka in res najde tuintam kako mesto, ki se mu zdi slabo. Popravlja tako do večera — in tedaj je dokončal. Zadovoljno pomeri perutnice in zazdi se mu, da jih je napravil izvrstno. Skrije jih v grmovju in natrosi nanje suhega listja, da bi jih ponoči ne poškodovala rosa.

„Jutri zjutraj gremo k oblakom“, si reče. „To bodo gledali! Mislili si bodo: Ej, kakšen ptič pa leta nad nami? In strah jih bo, strah . . . Hihi!“

Lojze se smeje potihoma svoji veliki sreči, ko stopa proti domu. Hitro se spravi v posteljo, da bi tem preje prišlo jutro, ko se bo dvignil od zemlje proti nebu. A vkljub temu vendar ni mogel tako hitro zaspati, kakor je hotel. Imel je tudi nemirne sanje, ki so mu znatno podaljšale noč . . .

Prvi solnčni žarki so sinili na zemljo in priplavali skozi okenca. Šinili so na obraz spečega Lojzeta in ga predramili. Hitro je skočil s postelje, se oblekel in še utegnil ni zajutrkovati. Dirjal je v grmovje in vzel perutnice. Da ne more kar od zemlje splavati, je izprevidel in zato je jel misliti, kako bi se dalo narediti kar najboljše.

„Zlezem na jêsen in se odtam spustim.“

Srce mu je bilo glasno od razburjenosti . . . Še nekaj trenutkov — in plaval bo prosto po neskončnem zraku, da, še nekaj hipov. Najprvo bo hitel na vrh snežne gore kakor jastreb, ki je v naglem letu meril zračne višave; potem nakvišku k belim oblakom, ki se premikajo lahno visoko nad njim, in potem naprej, naprej v brezkončne daljave, kjer sije večno solnce . . .

Lojze je jel naglo plezati na visoki jêsen. Trdno je držal v levici perutnice, da bi mu ne padle na tla, z desnico pa se je oprijemal debelih vej. Priplezal je precej visoko in tu se je usedel na močno, rogovilasto vejo; uredil je svoje perutnice in jih privezal na obe roki.

Globoko se je oddahnil in z veselim obrazom je pogledal v solnce. „Kmalu bom tam gori“, je pomislil in vstal. Razprostrl je roke in skočil z veje . . . V hipu je začutil, da pada navzdol, namesto da bi se dvigal

kvišku. Začel je hitreje mahati s perutnicami, toda zaman. Že v naslednjem trenutku je priletel z vso močjo v rosno travo . . .

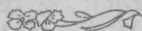
V začetku je bil ves omamljen, da sam ni vedel, kaj se je pravzaprav zgodilo. Bil je ves vrtoglav, in križ ga je bolel. Perutnice, ki jih je delal s težavo ves dan, so se raztrgale pri padcu popolnoma, da niso bile za nobeno rabo več. Polovica jih je ležalo tu, polovica tam; palčice so se zlomile in se ločile od papirja . . .

*

Zvečerilo se je, prijetno in hladno. Lojze je sedel za grmom na trati in si podpiral z roko glavo. Pri srcu mu je bilo vse nekako žalostno, da bi bil najrajši umrl . . . Njegova velika nada se je podrla, nada, ki se mu je že skoro izpolnila, o kateri je mislil, da ga ne more goljufati. — Ej, ne bo mogel nikdar meriti zračnih višin v prostem letu, ej, nikdar! Kakor drugi ljudje bo moral tudi on hoditi po trdi zemlji. Hotel se je dvigniti, da bi bil kakor brezskrbna ptica, a poizkus se mu je ponesrečil; in Lojze je izprevidel, da človeku ni možno s perutmi plavati po zraku.

Zato pa mu je bilo tudi tako hudo pri srcu, ko je sedel tisti večer za grmom na trati in ko je zahajalo svetlo solnce za sive vrhove gora . . .

C. Slavin.

Spodobno vedenje pri mizi.

Mnogim se zdi jesti najimenitnejše delo na svetu. To sicer ni; a imenitno delo je pa vendarle. Uprav to, kaj in kako jemo, odločuje naše zdravje. Pa še nekaj drugega se kaže v tem, kako kdo jé, namreč, kako se zna zatajevati, ga li smemo prištevati olikancem, ki so vajeni dostojnega vedenja itd.

Ne bode pač brez koristi, ako mlade čitatelje opozorim na nekatera pravila dostojnega vedenja pri mizi.

Neka uganka vprašuje: „Katere besede so otroci najbolj veseli?“ in odgovori: „Kosilo je na mizi!“ To je popolnoma naravna reč, in velika dobrota božja je, da naše telo poželi potrebne hrane. Ako kdo ne more uživati potrebne hrane, je to znamenje, da je bolan in nesrečen, ko bi bil tudi milijonar. Zato tudi zdravniki najprej in najbolj poprašujejo po tem, se li bolniku upira jed in pijača.

Toda to naravno slast je treba modro zatajevati in ji določevati prave meje. Prva napaka proti spodobnemu vedenju pri mizi je torej v tem, če kdo kaže preveliko in nebrzdano veselje in poželjenje po jedi. Oni-le deček za mizo na sliki se mi že zdi preveč vesel in poželjiv. Jako nedostojno je, ako se kdo poželjivo steguje in gleda, kaj je pripravljenega, ali